

Tal av Petra Kahn på minnesdagen för Förintelsen 27 januari i Malmös synagoga.

När jag fick frågan om att vara en av talarna i Malmö synagoga på Förintelsens minnesdag tvekade jag inte en sekund. Det känns på något sätt som allt jag hittills gjort har lett fram till detta, som att cirkeln lite har slutits. Det känns så oerhört ärofyllt och meningsfullt att få tala här på den plats som till så stor del har format mig och min judiska identitet.

Min farmor, farfar, mormor och morfar bosatte sig alla i Malmö efter Förintelsen.

Min farmor Franziska och farfar Simon föddes i Tyskland. De var välintegrerade och gick i tysk skola. De trodde på det civiliserade och upplysta tyska folket.

På Kristallnatten 1938 skickades min farfar till koncentrationslägret Buchenwald. Min farmors mamma och hennes systrar hade redan blivit deporterade. Min farmors pappa dog i en hjärtattack 1934 efter att ha förnedrats offentligt när han försökte hjälpa en judisk man som blev misshandlad av nazister.

Min farmor lyckades, med hjälp av en släkting i Stockholm, få inresetillstånd till Sverige. Trots att det var belagt med dödsstraff för en jude att besöka ett Gestapokontor gick min farmor dit och bad dem släppa min farfar. På Gestapokontoret träffade min farmor en SS-soldat som var en gammal klasskamrat. Hon lyckades med stort mod och tur få SS-soldaten att kontakta Buchenwalds ledning för att få min farfar frisläppt.

Min farfar fick tre dagar senare reda på att min farmor dött och fick i 24 timmar stå utomhus, i givakt vid grinden till koncentrationslägret. När morgonen kom sa SS-vakterna att de bara skojat och att han skulle åka till Sverige.

”Gå din smutsiga jude, gå” skrek de.

Mina farföräldrar kom till Sverige i januari 1939. 1944 föddes deras första son Fred, de sa alltid fred – För de hoppades så mycket på fred när han föddes. Min pappa Rolf föddes 1947.

Min farmor och farfar berättade aldrig mycket om kriget och vad de gått igenom. Som för så många var minnena för smärtsamma och de hade förlorat så många.

En av de få saker min farfar berättat är att på koncentrationslägret Buchenwald hade nazisterna grävt ett dike där fångarna fick gå på toaletten. På diket låg en stock som man fick sitta på för att uträtta sina behov. Många av fångarna var så svaga att de tappade balansen och ramlade ner i diket. Försökte en fånge hjälpa en annan fånge upp ur diket blev han genast skjuten av nazisterna. Min farfar såg därför många drunkna i sin egen avföring.

Och ändå, min familj kom faktiskt ganska lindrigt undan.

Min mormor Estéra och morfar Aron föddes i Polen. De flydde med mormors syster över gränsen till Ryssland när Polen invaderades av Tyskland. De överlevde på landsbygden genom att arbeta på gårdar och sova i lador..

För bara några år sedan, hörde min mamma min mormor börja prata om en bror, hur även mormors bror varit på väg att fly över gränsen till gränsen till Ryssland 1939. Att hennes bror vände om eftersom han inte ville lämna deras mamma, att han och hennes mamma och pappa mördades av nazisterna. Min mormor visste inte att min mamma lyssnade på konversationen. Min mamma hade aldrig vetat att min mormor hade en bror. De pratade aldrig mer om det, det var för smärtsamt.

Och ändå, min familj kom faktiskt ganska lindrigt undan.

Efter kriget kom min mormor och morfar tillbaka till Polen för att se vad som fanns kvar. De hittade ingenting, varken någon eller något.

De blev ändå kvar i Polen. 1948, samma år som den judiska staten Israel bildades, föddes min mamma Stefania och hennes tvillingbror Samuel.

Eftersom min mamma var judinna blev hon slagen och sparkad av pojkarna i klassen tills hon kissade på sig. Ingen av flickorna i pratade med min mamma, hon blev mentalt utfryst. På gymnasieundervisningen skulle klassen hålla varandra i händerna, min mamma stod alltid utanför, ingen ville hålla i hennes smutsiga judehänder.

När min mamma var nio år gammal flyttade familjen från antisemitismen till Sverige, till Malmö, det var 1956.

Jag önskar att jag kunde säga att flytten till Sverige bara förändrade deras liv till något bättre, men Sverige var ovant vid invandrare och jag tror inte mormor och morfar någonsin riktigt lyckades hitta sin plats i Sverige. Jag tror de alltid hade en känsla av att vara annorlunda, en känsla av utanförskap. För min farmor och farfar var det nog lättare, de kom när de var yngre, innan de fått barn och från en tysk kultur som var mer lik den svenska.

Från allt detta kommer jag, allt bor inom mig, utanförskap, känslan att vara annorlunda, barn till flyktingbarn, ärr från att vara tredje generationens överlevande men även en stark tillhörighet till Sverige och en känsla av att detta är mitt land, min kultur.

Min barndom i Malmö var trygg och bra. I vår levande judiska församling hittade vi gemenskap, mening och återuppväckte den judiska kulturen till liv efter Förintelsen. Det som nazismen försökt förinta blomstrade under min barndom i Malmö. Jag gick i vanlig kommunal skola och inte heller där upplevde jag några större problem med att vara judinna.

Men förra sommaren, 2014 var det något som förändrades inom mig i samband med Gazakriget. Den tydligaste vändpunkten var efter Stefan Löfven gjort ett Facebookinlägg där han bland annat hävdade Israels rätt att försvara sig själv. I kommentarsfältet kunde man i inlägg efter inlägg läsa att alla judar borde gasas och att Hitler hade rätt.

Media och det svenska samhället pratade om en "kritikerstorm". Hatet, antisemitismen, ropen om död åt alla judar kallades kritikerstorm.

Stefan Löfven tog bort inlägget och samhället återgick till det normala. Men något hade förändrats inom mig. Det svenska etablissemanget tog inte ställning mot judehat, man valde att blunda för det. Jag kände mig ensam och sviken, det skapades ett avstånd mellan mig och det svenska samhället.

Antisemitismen är på framfart i Sverige och Europa, konkret har det bland annat inneburit terrorattacker i Köpenhamn och Paris. På sociala medier svämmas det över av antisemitiska inlägg. I många svenska skolor vågar inte elever berätta att de är judar och vissa lärare kan inte undervisa i judendom eller Förintelsen för att elever avbryter eller lämnar klassrummen.

Det är som att Sverige står något handfallet inför denna utmaning.

Lika långt tillbaka som den judiska historien sträcker sig, har judar i generation efter generation tvingats fly till nya länder. Idag lever igen många judar i Europa och Sverige med en mental väska packad, beredda att om det krävs, ge sig av igen.

En av de stora skillnaderna idag för mig som judinna i Sverige är att idag finns Israel. Det finns ett land dit jag kan komma om det inte kommer finnas en framtid i Sverige. Vetskapen om detta gör att jag vågar ta plats i samhällsdebatten, att jag vågar vara offentlig judinna och kämpar för ett

fortsatt levande och rikt judiskt liv i Sverige. Därför slutar jag inte kämpa för mitt älskade hemland Sverige.

Petra Kahn Nord
Generalsekreterare
Judiska ungdomsförbundet i Sverige